

I a més de substituir el nom d'escola pel de *collegi públic d'educació infantil i educació primària*, que ja són ganades de fer-ho llarg i complicat, a les guarderies les anomenen *jardins d'infants*, com si els xiquets foren plantes ornamentals.

Però no únicament hem condemnat a l'ostracisme les paraules *escola* i *guarderia*; també ho hem fet amb la paraula *mestre*, una de les més nobles de l'idioma. Quan algú té una autoritat indiscutible en una matèria, diem que és un mestre en eixa matèria. A Elx es conserva i

s'empra la dita ancestral «el temps ens farà mestres». Sempre hi ha hagut mestres de ball, mestres d'esgrima, mestres de música. A determinats compositors notables els diem mestres, i així parlem del mestre Serrano, del mestre Guerrero o del mestre Rodrigo. I fins i tot, a Jesús, els seus deixebles li deien mestre. Doncs nosaltres, als mestres dels nostres xiquets, als mestres d'ensenyament primari, ja no els anomenem mestres, ara els diem *professors*, amb l'afegit corresponent que toque en cada moment:

professor d'E.G.B., professor d'E.S.O., etc. Però açò ja està canviant també i ben prompte els direm *docents, ensenyants, agents educatius* o Déu sap què. Qualsevol cosa, excepte mestres, que és com el nostre poble els ha anomenats sempre.

Arribarà el dia que tindrem la valentia i l'honradesa de retornar a les nostres paraules la dignitat que els hem arrabassat? ¿Tornarem a tenir algun dia pèrits, aparelladors, delineants, mestres i escolles? Difícil ho veig, la veritat, però no impossible. ♦

Alerta a xerrar massa

GABRIEL BIBILONI

El diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC) defineix *xerrar* com a «parlar molt i sense substància, pel sol gust de parlar, fora de propòsit», i l'Alcover-Moll, com a «parlar molt, excessivament o inoportunament». Les dues obres de referència ens indiquen que aquesta paraula, pròpia de tots els racons de la geografia catalana, té un significat ben delimitat; diguem que es refereix a una acció no gaire atractiva i no és de cap manera sinònima de *parlar*. Una segona definició (DIEC) és la de «dir, contar (alguna cosa), indiscretament, mancament a la reserva deguda» i s'exemplifica amb *d'això, no li'n diguis res, que ho xerraria*. Encara l'Alcover-Moll ens dona un altre sentit, diferent del precedent, el de «parlar malament d'algú o d'alguna cosa», i posa l'exemple *no vagis amb aquesta allota, que l'han xerrada molt*.

El mot *xerrar* (que també es pot escriure *xarrar*, d'acord amb la pronúncia occidental) té alguns equivalents en les altres llengües romàniques, i en tots els casos es tracta de mots d'origen onomatopèic. Per exemple, l'italià *ciarlare* (un suposat *ciarrare* contaminat de *parlare*), d'on ve l'espanyol *charlar*. El mot italià ha produït el derivat *ciarlatano* (el

qui passeja i anuncia productes fantàstics per places i carrers amb xerrameca atipadora), origen també de l'espanyol *charlatán*, del francès *charlatan* i del català *xarlatà*.

El mateix Alcover-Moll, obra descriptiva que mostra tota la realitat de la llengua, ens indica que a Mallorca *xerrar* s'usa amb el significat de 'parlar'. *He de venir a xerrar amb vostè i aquest sap xerrar tres idiomes*, són els exemples amb què ho il·lustra. És un ús estrictament mallorquí que sorprèn qualsevol persona de fora de l'illa. El dit diccionari qualifica aquest ús de *vulgar*, i, efectivament, s'ha de considerar una autèntica vulgaritat que no fa més que empobrir la llengua i esquarterar-la innecessàriament. Al voltant d'aquest ús s'ha creat un cert prejudici, i algun adolescent analfabet arriba a pensar que *parlar* no és mallorquí. Naturalment, *parlar* és paraula mallorquina de tota la vida, usada en tots els temps i per tothom, excepte potser l'adolescent esmentat i altres com ell.

Amb tot, aquest article vol ser un toc d'atenció sobre l'ús inadequat de *xerrar*, en casos en què toca fer servir *parlar*, que s'observa a tort i a dret

en els nostres mitjans de comunicació illencs, sobretot orals. No es pot tolerar de cap manera. Els professionals dels mitjans haurien d'aprendre a defugir aquesta pràctica inculta, i si es tracta de textos controlats, els correctors haurien de canviar implacablement qualsevol *xerrar* fora de lloc pel *parlar* recte i canònic.

Ja ho sabeu: xerrar poc i parlar bé, que qui molt xerra molt s'erra. ♦

Article publicat en el *Diari de Balears*, el dia 26 de juliol del 2008

